

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยายหาความสัมพันธ์ (descriptive correlational research) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะ และ การเข้ามามีส่วนร่วมของบิดาในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ชายที่เป็นบิดาครั้งแรก

กลุ่มตัวอย่าง คือ ชายที่เป็นบิดาครั้งแรก ที่บุตรมีอายุระหว่าง 6 – 8 สัปดาห์ ซึ่งมารับบริการที่คลินิกสุขภาพเด็กดี โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพเชียงใหม่

ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยวิธีการเปิดตารางประมาณกลุ่มตัวอย่างตามอำนาจวิเคราะห์ทางสถิติ โดยกำหนดความเชื่อมั่นที่ระดับ .05 ตามอำนาจทดสอบ (level of power) .80 และการประมาณค่าขนาดความสัมพันธ์ของตัวแปร (effect size) ที่ .30 ซึ่งเป็นค่าความสัมพันธ์ระดับปานกลางที่สามารถใช้ประมาณขนาดกลุ่มตัวอย่างทางการพยาบาลได้ ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 85 ราย (Polit, 2010) ผู้วิจัยเพิ่มกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 20 เพื่อป้องกันการสูญหายของข้อมูล ได้กลุ่มตัวอย่างรวมทั้งหมด 102 ราย โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างตามคุณสมบัติที่กำหนด ดังนี้

1. ชายที่เป็นบิดาครั้งแรก
2. อายุ 20 ปีขึ้นไป
3. อาศัยอยู่บ้านเดียวกับภรรยา
4. สัญชาติไทย
5. สามารถสื่อสาร ฟัง พูด อ่าน เขียน ภาษาไทยได้
6. ยินดีเข้าร่วมในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

1. แบบบันทึกข้อมูลทั่วไปของบิดาในระยะหลังคลอดประกอบไปด้วย อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ของครอบครัว ลักษณะครอบครัว การเข้าร่วมโรงเรียนพ่อแม่

2. แบบสอบถามความรู้ของบิดาเกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา ที่สร้างขึ้นโดยดารุณี ฮาวกันทะ และคณะ (2556) ประกอบด้วยเนื้อหาคือ ประโยชน์ของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาจำนวน 18 ข้อ สารอาหารในนมมารดาจำนวน 11 ข้อ และระยะเวลาในการที่เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาและการให้อาหารเสริมจำนวน 5 ข้อ รวมทั้งหมด 34 ข้อ ลักษณะคำตอบเป็นแบบตอบ ถูก ผิด และไม่แน่ใจ เมื่อตอบถูกให้ 1 คะแนน ตอบผิดให้ 0 คะแนน และตอบไม่แน่ใจให้ 0 คะแนน มีคะแนนรวมทั้งหมด 0 - 34 คะแนน โดยมีการแบ่งคะแนนออกเป็น อันตรภาคชั้น 3 อันดับ โดยกำหนดช่วงคะแนน คือ

ช่วงคะแนน 0 – 11 คะแนน แสดงว่า บิดามีความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาน้อย

ช่วงคะแนน 12 – 22 คะแนน แสดงว่า บิดามีความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาปานกลาง

ช่วงคะแนน 23 – 34 คะแนน แสดงว่า บิดามีความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดามาก

3. แบบสอบถามทัศนคติของบิดาเกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา ที่สร้างขึ้นโดย ดารุณี ฮาวกันทะ และคณะ (2556) มีเนื้อหาประกอบด้วย การเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาจำกัดชีวิตทางสังคมของมารดาจำนวน 6 ข้อ การแสดงภาพของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาผ่านสื่อสาธารณะจำนวน 2 ข้อ การสนับสนุนของผู้ประกอบการหรือสถานที่ทำงานสำหรับมารดาที่เลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาจำนวน 2 ข้อ ความสำคัญของบิดาระหว่างการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาจำนวน 5 ข้อ และทัศนคติทั่วไปเกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา 16 ข้อ รวมทั้งหมด 31 ข้อลักษณะคำตอบเป็น มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์ดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายถึง	บิดาเห็นด้วยอย่างมากกับข้อความนั้น
เห็นด้วย	หมายถึง	บิดาเห็นด้วยกับข้อความนั้น
ไม่แน่ใจ	หมายถึง	บิดาลังเลหรือตัดสินใจไม่ได้ในข้อความนั้น
ไม่เห็นด้วย	หมายถึง	บิดาไม่เห็นด้วยกับข้อความนั้น
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายถึง	บิดาไม่เห็นด้วยอย่างมากกับข้อความนั้น

การแปลผลข้อมูล คะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถามทัศนคติของบิดาเกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา โดยคะแนนมีค่าตั้งแต่ 31 -155 คะแนน โดยแบ่งเป็นอันตรภาคชั้น 3 ระดับ โดยกำหนดช่วงคะแนน ดังนี้

ช่วงคะแนน 31 – 72 คะแนน แสดงว่า บิดามีทัศนคติทางลบเกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา

ช่วงคะแนน 73 – 113 คะแนน แสดงว่า บิดามีทัศนคติปานกลาง เกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา

ช่วงคะแนน 114 – 155 คะแนน แสดงว่า บิดามีทัศนคติทางบวกเกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา

4. แบบสอบถามการเข้ามามีส่วนร่วมของบิดาในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาที่ผู้วิจัยและคณะสร้างขึ้น ตามแนวคิดของแลมบ์ (Lamb, 2000) และจากการทบทวนวรรณกรรม ประกอบด้วยเนื้อหาการมีปฏิสัมพันธ์ 14 ข้อ การใช้เวลาให้สามารถเข้าถึงผู้เป็นบิดาได้ตามต้องการ 6 ข้อและการแสดงความรับผิดชอบ 15 ข้อ รวมทั้งหมด 35 ข้อ ลักษณะคำตอบเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ โดยมีเกณฑ์ดังนี้

- 4 หมายถึง ข้อความในประโยคตรงกับการกระทำของท่านทั้งหมด
- 3 หมายถึง ข้อความในประโยคตรงกับการกระทำของท่านค่อนข้างมากแต่ไม่ทั้งหมด
- 2 หมายถึง ข้อความในประโยคตรงกับการกระทำของท่านเพียงเล็กน้อย
- 1 หมายถึง ข้อความในประโยคไม่ตรงกับการกระทำของท่านเลย

การแปลผลข้อมูล โดยทำการกำหนดระดับคะแนนเป็น 4, 3, 2 และ 1 ตามลำดับ คะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถามการเข้ามามีส่วนร่วมของบิดา ในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา โดยคะแนนมีค่าตั้งแต่ 35 - 140 คะแนน โดยแบ่งเป็นอันตรภาคชั้น 3 อันดับ โดยกำหนดช่วงคะแนน ดังนี้

ช่วงคะแนน 35 – 70 คะแนน แสดงว่า บิดาเข้ามามีส่วนร่วมในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาน้อย

ช่วงคะแนน 71 – 105 คะแนน แสดงว่า บิดาเข้ามามีส่วนร่วมในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาปานกลาง

ช่วงคะแนน 106 – 140คะแนน แสดงว่า บิดาเข้ามามีส่วนร่วมในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดามาก

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การหาความตรงตามเนื้อหา (content validity)

แบบสอบถามการเข้ามามีส่วนร่วมของบิดาในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น นำไปตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาตลอดจนความชัดเจนและความเหมาะสมของภาษา โดยผู้ทรงคุณวุฒิทางการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาจำนวน 3 ท่านประกอบด้วย อาจารย์พยาบาลผู้เชี่ยวชาญด้านการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาจำนวน 3 ท่าน โดยทำการคำนวณหาค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหาซึ่งได้ค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหาเท่ากับ 0.81 ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขเนื้อหาแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่านอีกครั้ง และนำแบบสอบถามมาคำนวณหาค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหาในครั้งที่ 2 มีดัชนีความตรงตามเนื้อหาเท่ากับ 1 (สุจิตรา เทียนสวัสดิ์, 2550)

แบบสอบถามความรู้ของบิดาเกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา และแบบสอบถามทัศนคติของบิดาเกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา ผู้วิจัยไม่ได้ทำการดัดแปลงเนื้อหาจึงไม่ได้หาความตรงตามเนื้อหา

การหาความเชื่อมั่น (reliability)

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามความรู้ของบิดาเกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา แบบสอบถามทัศนคติของบิดาเกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา และแบบสอบถามการเข้ามามีส่วนร่วมของบิดาในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา ไปทดลองใช้กับบิดาที่มีลักษณะเดียวกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 15 ราย นำข้อมูลที่ได้ไปคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha method) ซึ่งแบบสอบถามการเข้ามามีส่วนร่วมของบิดาในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดามีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97 ส่วนแบบสอบถามความรู้ของบิดาเกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา และแบบสอบถามทัศนคติของบิดาเกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.84 และ 0.75 ตามลำดับ

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่างในการเข้าร่วมวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการพิทักษ์สิทธิ โดยนำเสนอโครงการวิจัย และชี้แจงรายละเอียดการทำวิจัย ผ่านคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เมื่อได้รับอนุญาตให้ดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยนำหนังสือพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง และทำหนังสือขออนุญาตในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อคณะกรรมการจริยธรรมของ

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพเชียงใหม่ และทำหนังสือชี้แจงวัตถุประสงค์ในการวิจัย วิธีดำเนินการ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ แนบกับแบบสอบถามที่มอบให้แก่กลุ่มตัวอย่าง หลังได้รับการอนุญาตให้ ดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยได้แจ้งวัตถุประสงค์ ขั้นตอนของการวิจัยและการรวบรวมข้อมูลให้กลุ่มตัวอย่าง เข้าใจ รวมทั้งชี้แจงให้ทราบถึงการเข้าร่วมวิจัยไม่มีความเสี่ยง การเข้าร่วมวิจัยเป็นไปด้วยความสมัคร ใจ กลุ่มตัวอย่างไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใดๆ ในขณะที่เข้าร่วมโครงการวิจัยหากเกิดความไม่สบายใจ หรือ เกิดความเครียดจากการตอบแบบสอบถาม ผู้เข้าร่วมวิจัยสามารถบอกเลิกหรือยุติการเข้าร่วมวิจัยได้ โดยไม่ต้องชี้แจงเหตุผลใดๆ ให้ผู้วิจัยทราบ การตอบรับหรือปฏิเสธ ไม่มีผลต่อการดูแลรักษาแต่อย่าง ใด คำตอบหรือข้อมูลที่ได้อาจการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างจะถูกเก็บไว้เป็นความลับจะไม่ ถูกเปิดเผยเป็นรายบุคคล การอภิปรายผลจะแสดงถึงภาพรวมของการวิจัยเท่านั้น ผลการวิจัยที่ได้จะ นำไปใช้ประโยชน์ในการศึกษา และใช้ประโยชน์ในการส่งเสริมให้บิดาเข้ามามีส่วนร่วมในการเลี้ยง บุตรด้วยนมมารดาต่อไป

ขั้นตอนและวิธีการรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยนำหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เสนอต่อผู้อำนวยการ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพเชียงใหม่ เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย และขออนุญาตในการเก็บ รวบรวมข้อมูลในการศึกษาวิจัย
2. เมื่อได้รับการอนุมัติแล้ว ผู้วิจัยเข้าพบหัวหน้าฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ เชียงใหม่ เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล และขอความร่วมมือในการเก็บ ข้อมูล
3. ดำเนินการเก็บข้อมูล โดยมีขั้นตอนดังนี้
 - 1) คัดเลือกบิดาที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่คลินิกสุขภาพเด็กดี โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ เชียงใหม่
 - 2) ผู้วิจัยแนะนำตัว สร้างสัมพันธภาพกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อให้เกิดความไว้วางใจ อธิบาย วัตถุประสงค์ในการทำวิจัย ประโยชน์ของการทำวิจัย ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ระยะเวลาที่คาด ว่าจะใช้ในการตอบแบบสอบถาม และอธิบายการพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง เมื่อกลุ่มตัวอย่างตอบ รับยินดีให้ความร่วมมือ ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างลงชื่อในแบบฟอร์มยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัย ให้กลุ่ม ตัวอย่างตอบแบบสอบถามทั้ง 4 ชุด ได้แก่ แบบบันทึกข้อมูลทั่วไปของบิดาในระยะหลังคลอด

แบบสอบถามความรู้ของบิดาเกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา แบบสอบถามทัศนคติของบิดาเกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา แบบสอบถามการเข้ามามีส่วนร่วมของบิดาในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา ใช้เวลาทำประมาณ 20 – 30 นาที หลังจากได้รับแบบสอบถามคืน ผู้วิจัยทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม

3) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ครบสมบูรณ์มาวิเคราะห์ทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง มาทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ซึ่งมีขั้นตอนการวิเคราะห์ ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา หาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. วิเคราะห์คะแนนความรู้ ทัศนคติของบิดาในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา และคะแนนการเข้ามามีส่วนร่วมของบิดาในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ความรู้ ทัศนคติ และการเข้ามามีส่วนร่วมของบิดา ในการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา โดยทำการทดสอบการกระจายของข้อมูลด้วยสถิติ โคลโมโกรอฟสไมรโนฟ (Kolmogorov-Smirnov test) พบว่ามีการกระจายของข้อมูลเป็น โกลปกติ จึงใช้สถิติ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (pearson's product moment correlation coefficient)

กำหนดระดับความสัมพันธ์ โดยพิจารณาจาก ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ซึ่งมีเกณฑ์ดังนี้ (Polit & Hungler, 2003)

r เท่ากับ 1	หมายถึง มีความสัมพันธ์กันอย่างสมบูรณ์
r ระหว่าง .70-.99	หมายถึง มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง
r ระหว่าง .30-.69	หมายถึง มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง
r ระหว่าง .01-.29	หมายถึง มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ
r เท่ากับ 0	หมายถึง ไม่มีความสัมพันธ์กัน